

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1301, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел./факс: 989 48 66

О Т Ч Е Т
О Т

**ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВСС НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ. 60 М ОТ
ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ (ОБН. ДВ, БР. № 50/03.07.2012
Г., В СИЛА ОТ 1.10.2012 Г.) ЗА УСТАНОВЕНИТЕ НАРУШЕНИЯ
НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В
РАЗУМЕН СРОК (НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА
ЗА ЗАЩИТА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ОСНОВНИТЕ
СВОБОДИ)**

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

С последните изменения на Закона за съдебната власт (Обн. ДВ, бр. № 50/03.07.2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) в ИВСС беше създадено специализирано звено за разглеждане на жалби срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок (нарушение на чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи). Съгласно чл. 60а от ЗСВ по реда на Глава Трета "а" се разглеждат заявления на граждани и юридически лица срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

В кратък срок след приемането на промените в ЗСВ ИВСС проведе конкурс за назначаване на 14 щатни бройки експерти за работа в новото специализирано звено и то започна работа от 1 октомври 2012 г. Съвместно с Министерството на правосъдието бяха проведени 2 обучения на експертите в специализираното звено, във връзка със съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.

Допълнителните средства за създаване на специализираното звено към ИВСС бяха отпуснати с ПМС 209 от 11.09.2012 г., публикувано в ДВ бр. 71 от 18.09.2012 г., и въпреки кратките срокове ИВСС успя да проведе успешно процедура по Закона за обществените поръчки за доставка на компютърна техника за работа на новите експерти, която техника беше доставена на 17 декември 2012 г.

В ИВСС беше създаден нов отделен регистър по Глава Трета "а" от ЗСВ, в който се завеждат заявленията на гражданите и юридическите лица срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

ИВСС изработи и публикува на интернет страницата на ИВСС образец на *Заявление* и *Декларация по чл. 60б, ал. 2 от Закона за съдебната власт* с цел улеснение на гражданите и юридическите лица при подаване на заявления по Глава Трета "а" от ЗСВ (нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок) и във връзка с чл. 60б., ал. 1 и 2 от Закона за съдебната власт.

В периода **01.10.2012г. до 31.12.2012г.** в Инспектората са постъпили общо **79 броя заявления** по Глава Трета "а" от ЗСВ (нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

След извършена от ИВСС проверка са изготвени **40 констативни протокола** за периода **01.10.2012г. до 31.12.2012г.**, които са изпратени на Министъра на правосъдието, на основание чл. 60 д от ЗСВ, заедно със заявленията и всички постъпили към тях документи.

Следва да се има предвид, че съгласно чл. 60д от ЗСВ Констативните протоколи по чл. 60г се изготвят в 4-месечен срок от постъпване на заявленията, съответно от отстраняване на нередовностите по тях и настоящият отчет съдържа данни само за изпратените на Министъра на правосъдието Констативни протоколи за тримесечен период, а именно до 31.12.2012 г.

Съгласно чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ заявленията по реда на глава Трета "а" от ЗСВ се подават в 6-месечен срок от приключване на съответното производство с окончателен акт.

След извършена проверка на постъпилите в ИВСС заявления по глава Трета "а" от ЗСВ за отчетния тримесечен период е установено, че **12 броя** заявления са подадени **извън срока** по чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ. За резултатите от проверките проверяващите екипи са съставили констативни протоколи, които на основание чл.60д от ЗСВ са изпратени на министъра на правосъдието.

По **2 броя** заявления, постъпили в ИВСС, по които е установено, че не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ, а именно да са срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, специализираното звено на ИВСС **не е компетентно да разгледа подадените заявления.**

За периода 01.10.2012г. до 31.12.2012г. **23 броя** от подадените в ИВСС заявления по глава Трета "а" от ЗСВ са подадени по **висящи производства**, което с оглед разпоредбата на чл. 60а, ал.4 от ЗСВ изключва разглеждането им по Глава Трета "а" от ЗСВ.

През отчетния период в Инспектората са постъпили 25 броя заявления от един и същи жалбоподател - Момчил Добрев (от тях 14 броя като физическо лице и 14 броя като управител на юридически лица) срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по Глава Трета "а" от ЗСВ. Почти всички негови заявления са по **висящи производства** и с оглед разпоредбата на чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ са без основание. По две от заявленията е установено, че са подадени **извън срока** по чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ.

Проверяващите екипи в ИВСС са извършили проверка по заявленията на жалбоподателя и констатира следния тревожен проблем:

Завеждайки делата в различни съдилища – СГС, ОС-Враца, ОС - Видин, ОС-Монтана и др. жалбоподателят (Момчил Добрев) последователно прави отвод на съдебните състави, на който делото е разпределено. По този начин някои все още висящи производства на жалбоподателя са продължили прекалено дълго само докато се прехвърлят от един съдия на друг съдия в СГС, Софийски апелативен съд, ОС-Видин, ОС-Монтана и така докато се отведе цялата колегия в съответния съд.

Във връзка с гореизложеното считаме, че констатирания проблем трябва да се реши и със съдействието на Висшия съдебен съвет и ръководителите на съдилищата.

В периода 01.10.2012г. до 31.12.2012г. са разгледани следните основателни заявления по Глава Трета „а” от ЗСВ:

I. Заявление с вх. рег. № РС-12-7 от 04.10.2012г., по описа на Инспектората към ВСС, подадено от Ив. М., в което се твърди, че производството по адм. дело № 1250/2002г. по описа на Софийски градски съд /СГС/, АК, III-г отд. и адм.д. № 3593/2005г. по описа на СГС, АО, III-3 състав /III-Б състав/, е продължило десет години, като през този период редица съдебни процедури във връзка с разглеждането на жалбата, подадена на основание чл. 25, ал. 6 от ППЗСПЗЗ, са били необосновано дълги. Заявителят навежда оплаквания, че е нарушено правото му за разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Претендира заплащане на обезщетение в размер на 8000 лв.

При извършената проверка на горесцитираните административни дела е установено следното:

На 16.04.2002г. заявителят Ив.М. е подал жалба чрез Общинска служба „Земеделие и гори“ /ОСЗГ/- Банкя до СГС срещу частична преработка на влязъл в сила план за земеразделяне.

Въз основа на така подадената жалба, на 15.05.2002г. е образувано адм.д.№1250/2002г. по описа на СГС, АК, III-г отделение със страни: жалбоподателя И.М., ответник ОСЗГ – Банкя и заинтересована страна – Столична община, което е приключило с окончателно Решение № 4960/2012г. по адм.д. № 2942/2012г. по описа на ВАС, влязло в сила на **04.04.2012г.**

Общия срок на продължителност на съдебното производство по адм. д. № 1250/2002г. по описа на СГС, АК, III-г отд. и адм.д. № 3593/2005г. по описа на СГС, АО, III-3 състав /III-Б състав/, от датата на образуването му пред СГС -15.05.2002г. до окончателното му приключване с Решение на ВАС от 04.04.2012г. е **10 години при движение на делата на две инстанции с връщане за ново разглеждане и последващо обжалване.**

Предметът и характера на спора, конкретните факти, броят на страните, необходимостта от участие на вещо лице, честите промени в законодателната уредба на тази материя, водят до извода за известна сложност на делото.

Общата продължителност на срока на делото в голямата си част е резултат от поведението на държавните органи и съда, въпреки че и поведението на страните за период от около 2 години е в основата на отлагане на делото.

1. Констатирани забавяния в срока на производството при първоначалното разглеждане на адм.д. № 1250/2002г. по описа на СГС, АК, III-г отд., дължащи се на процесуалното поведение на страните и съда:

Общия срок на движение на делото на първа инстанция при първоначалното разглеждане на адм.д. № 1250/2002г. пред Софийски градски съд АК, III-г отд. е **2 години и 10 месеца**.

В периода на разглеждане на делото: от 18.05.2002г. до 15.02.2005г. съдът е провел 5 съдебни заседания, от които - едно по същество и 4 отложени.

1.1. Забавяния, дължащи се на поведението на заявителя не са констатирани.

1.2. Забавяния, дължащи се на поведението на съда:

- Несвоевременно отстраняване на пропуски, свързани с надлежното първоначално окомплектоване на административната преписка. Едва на 06.07.2004г., съдът е предприел такива действия.

- Системно забавяне при изготвянето и изпращането на призовки и съобщения до страните от съответните съдебни служители.

- Многократно нередовно призоваване на страните, в това число и на ответника, чиито надлежно съществуващ официален адрес като държавна структура, е публично известен и в конкретния случай и съдът е бил изрично уведомен за него. Въпреки това повече от 1 година и 3 месеца ответникът е призоваван на неточен адрес.

- Неритмично насрочване на съдебните заседания през дълги периоди от време /насрочване на първото съдебно заседание 5 месеца след образуване на делото, отлагане на съдебно заседание за след 7 до 10 месеца и пр./, които увеличават продължителността на процеса.

Така установените пропуски в работата на съда са довели до увеличаване продължителността на процеса с около 2 години и в значителна степен са допринесли за разглеждане и приключване на делото във визириания по-горе период.

2. Констатирани забавяния при **разглеждането на адм.д.№3593/2005г. по описа на СГС, АО, III-3 състав /III-B състав/**, образувано след отмяната на решението по адм.д.№1250/2002г. по описа на СГС, АК, III-г отд. от касационната инстанция /ВАС/ и връщането на делото за ново разглеждане на Софийски градски съд, дължащи се на процесуалното поведение на страните и съда в хода на производството по делото:

Делото е продължило през периода 25.11.2005г до 28. 11.2011г. или общо **6 години**. Проведени са 14 заседания, от които 9 са отложени.

2.1. Забавяния, дължащи се на поведението на заявителя:

Някои забавяния са пряка последица от поведението на заявителя /невнасяне на депозит за допълнителни съдебно технически експертизи, назначени от съда по молба на процесуалния представител на жалбоподателя, в три поредни съдебни заседания в периода от 12.06.2007г. до 10.03.2009г. довело до забавяне на делото общо с около 1 година и 9 месеца, като в тези случаи за отлагането на съдебните заседания с поведението си е допринесъл и ответникът, който не е изпълнявал дадените му от съда указания за представяне на доказателства. За периода от 16.06.2009г. до 02.02.2010г – 8 месеца, отговорността обаче е изцяло на жалбоподателя, тъй като не е внесъл своевременно депозита за поисканата от самия него допълнителна техническа експертиза./

2. 2. Забавяния дължащи се на поведението на съда:

- Несвоевременното изготвяне и изпращане на призовките и съобщенията и нередовното призоваване на страните е продължило и в този етап от съдебното производство. В материалите по делото липсват данни за предприемане на мерки за отстраняване на тези пропуски с оглед дисциплиниране на служителите и осигуряване на своевременно и точно изпълнение на служебните им задължения.

- Изискване на доказателства, които вече са приложени при първоначалното разглеждане на делото.

- Неизясняване на въпроса с правоприемството на ответника и конституирането на нови заинтересовани страни, близо 8 години от началото на съдебното производство, които са довели до тяхното нередовно призоваване и са станали причина за неколкочратни последователни отлагания на делото.

- Нерешителното поведение на съда при използване на дисциплиниращите средства, предоставени от ГПК, тъй като, макар няколко пъти да е отправял предупреждения към страните, че ще им бъде наложена глоба за неизпълнение на разпорежданията му, съдът в действителност не е приложил предвидените в закона санкционни мерки, не само спрямо страните, но и по отношение на съдебните секретари, деловодители и вещото лице.

Проблеми от такъв характер, предмет на обсъждане в настоящия протокол, са били констатирани и през двете последователно извършени проверки от Инспектората към ВСС – през 2008г.-

тематична проверка на административните отделения на СГС и през 2009г. – контролна проверка. Въпреки това съответни мерки не са били предприети.

Посочените по-горе пропуски, както и честите смени на съдебните състави и на съдия докладчика, които водят до несвоевременно запознаване с материалите по делото и неизясняване на спорните въпроси в самото начало комплексно са довели до констатираното при проверката забавяне при разглеждането и приключването на делото, предмет на подаденото Заявление. Делото е разглеждано от следните съдебни състави:

1. адм.д. № 1250/2002г. по описа на СГС, АК, III-г отд.:

- от образуването му на 18.05.2002г. до първото заседание по делото - 08.10.2002г. – съдебен състав: Д. Гърбатова, М.Вранеску, С.Каркчиев докладчик:....

- с.з. от 28.02.2003г., 02.12.2003г., и 06.07.2004 г. - съдебен състав: Монова, Вранеску, Хинов;

- с.з. от 28.01.2005г. – съдебен състав: Монова, Енчев, Русева;

2. адм.д.№3593/2005г. по описа на СГС, АО, III-З състав /III-В състав/:

- от образуването му на 22.11.2005г. до 03.10.2006г. /общо две заседания, първото, от които на 02.03.2006г./ – съдебен състав: Е.Миткова, З.Чолева, С.Григорова;

- с.з. от 06.02.2007г., 12.06.2007г., 19.02.2008г., 20.10.2008г., 10.03.2009г. и 16.06.2009г. – съдебен състав М.Вранеску, З.Чолева, Филипова;

- с.з. от 02.02.2010г. – съдебен състав: Т.Симеонова, Л.Василев, Р.Спасова;

- с.з. от 05.10.2010г., 15.03.2011г., 30.05.2011г., 18.10.2011г. и 22.11.2011г. – съдебен състав: Т.Симеонова, Л.Василев, А.Маркова.

3. При касационните производства пред ВАС, съответно проведени през периодите от 12.07.2005г. до 17.11.2005г. и от 24.02.2011г. до 04.04.2012г. не бяха констатирани нарушения на процесуалните срокове, които биха обосновавали забавяне на процеса.

Други причини от значение за забавяне на производството, не се констатират.

II. Заявление с вх. рег. № РС-12-20 от 11.10.2012г., по описа на Инспектората към ВСС, подадено от В.Н.Ц., в което се твърди, че производството по адм.д. №107/2003г. по описа на ОС-Габрово е продължило почти девет години. Заявителят твърди, че производството

по цитираното дело е приключило едва на 29.05.2012 г. с влязло в сила решение №7530/2012 г. на Върховния административен съд /ВАС/. Въз основа на изложените в заявлението обстоятелства, заявителят претендира, че има право да му бъде изплатено обезщетение за това, че в резултат на действията на ОС-Габрово и ВАС производството по адм.д. №107/2003г. е продължило прекомерно дълго, с което е нарушено правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

При извършената проверка е установено следното:

1. Продължителност на производството:

За начало на съдебното производство следва да се приеме 07.07.2003 г., на която дата В.Н.Ц. е направил искане за изменение на отпуснатата му лична пенсия за осигурителен стаж и възраст пред РУ „Социално осигуряване” - Габрово, а за негов край 29.05.2012 г., когато е постановено окончателното решение по адм.д. №2940/2012 г. по описа на ВАС. По този начин разглеждането на делото **от образуването му до окончателното му приключване е продължило 8 г., 9 м. и 22 дни.**

2. Сложност на делото:

Производствата по обжалване на административни актове на осигурителните органи за изменение на разпореждания по пенсионното осигуряване по принцип, не са свързани с висока фактическа или правна сложност.

Основният въпрос в производството е бил дали времето от 01.01.1976 г. до 31.08.1976 г., през което В.Н.Ц. е отглеждал животни в личното си стопанство и е предавал продукцията от тази дейност на държавата, трябва да се зачете за осигурителен стаж, респективно дали е налице основание за изменение на размера на отпуснатата на жалбоподателя лична пенсия за осигурителен стаж и възраст.

По начало в българското право трудов и осигурителен стаж се установява с трудови, служебни и осигурителни книжки и с документ по утвърден образец, издаден от осигурителя, обстоятелство което предполага по – опростена доказателствена дейност в процеса, както за страните, така и за съда.

В хода на съдебното производство не са настъпили никакви отклонения в обичайното развитие на процеса, свързани с предмета на делото или страните като разглеждане на преюдициални спорове, присъединяване на заинтересувани страни и пр., които да обусловят по – голяма продължителност от обичайната за такива производства.

За цялото време, докато производството е било висящо, са проведени две съдебни заседания на първа инстанция пред ОС-Габрово и три заседания на касационна инстанция пред ВАС. Нито веднъж в хода на производството разглеждането на делото в открито заседание не е отлагано. Освен това в три от общо петте заседания се е развило производството по допълване на решение №17/24.03.2004 г. по описа на ОС-Габрово.

3. Действия на заявителя:

Жалбоподателят не е станал причина за продължителността на производството.

4. Действия на съда:

4.1. Действия на ОС-Габрово

За производството по допълване на цитираното решение следва да се отбележи, че на 19.05.2004 г. касационната жалба ведно с адм.д. №107/2003 г. на ОС-Габрово е изпратена на ВАС, откъдето делото е върнато обратно на ОС-Габрово на 15.10.2004 г., тъй като първоинстанционният съд е следвало първо да се произнесе по молбата за допълване на решението и чак след това да изпрати делото на ВАС.

По тези съображения следва да се приеме, че за времето от 19.05.2004 г. до 15.10.2004 г. разглеждането на делото е необосновано забавено, поради действията на ОС-Габрово по администрирането му.

4.2. Действия на Върховния административен съд

Основната причина за продължителността на производството е в начина, по който ВАС е водил касационното производство. По конкретно в касационното производство по подадените до ВАС две касационни жалби – срещу решение №17/24.03.2004 г. и решение №20/23.03.2005 г. по адм.д. №107/2003 г. по описа на ОС -Габрово, ВАС се е произнесъл само по жалбата срещу решение №20/23.03.2005 г. за допълване на решение. В резултат на тези действия на 17.10.2005 г. адм.д. №4625/2005г. по описа на ВАС, ведно с приложеното към него адм.д. №107/2003 г. по описа на ОС-Габрово и адм.д. №5209/2004 г. по описа на ВАС е изпратено на ОС-Габрово, където е **получено на 19.10.2005 г. и е архивирано.**

След тази дата, едва на 18.11.2011 г. В.Н.Ц. е подал молба до председателя на ВАС, в която е направил изрично искане съдът да се произнесе по касационната му жалба от 06.04.2004 г. срещу решение №17/24.03.2004 г. по описа на ОС-Габрово. В отговор на тази молба на 22.11.2011 г. от деловодството на съда е изпратено съобщение до молителя, че му се изпраща препис от протокола от съдебно заседание, проведено на 07.10.2004 г. на съда. Въпросният протокол е този по

адм.д. №5209/2009 г. по описа на ВАС, в което с определение касационното производство е прекратено, а делото е изпратено обратно на ОС-Габрово с указания, съдът да се произнесе по молбата за допълване на решение №17/24.03.2004 г., след което делото повторно да бъде изпратено на ВАС за разглеждане на касационната жалба на В.Н.Ц.

В съдебния архив делото е престояло от този момент до месец февруари 2012 г., от където е изискано след намесата на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

На 12.12.2011 г. В.Н.Ц. е подал жалба до ИВСС, съдържаща оплаквания по срочното движение и приключване на производството по адм.д. №107/2003 г. по описа на ОС-Габрово. След извършена предварителна проверка на обстоятелствата в жалбата, ИВСС е отправил препоръка до председателя на ВАС във връзка с правомощията си по ЗСВ да предприеме необходимите мерки с оглед произнасяне по касационната жалба на В.Н.Ц. срещу решение №17/24.03.2004 г. по описа на ОС-Габрово.

В резултат на тези действия адм.д. №107/2003 г. по описа на ОС-Габрово е изискано от ВАС и по касационната жалба на В.Н.Ц. е образувано адм.д. №2940/2012 г., което е насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание на 19.04.2012 г.

Разглеждането на делото е проведено в едно съдебно заседание.

На 29.05.2012 г. ВАС съд се е произнесъл с решение, с което е оставил без уважение касационната жалба на В.Н.Ц., тъй като е приел, че решението на ОС-Габрово е правилно.

По този начин в резултат на пропуската на ВАС да се произнесе по касационната жалба на В.Н.Ц., приключването на касационното производство е забавено за времето от 17.10.2005 г. до 29.05.2012 г.

5. Залогът за жалбоподателя

Предмет на делото са били въпроси, свързани с осъществяване на пенсионноосигурителни права, от които пряко зависи размера на отпуснатата на В.Н.Ц. пенсия за осигурителен стаж и възраст. Предвид това е безспорно, че производството е свързано с доходи т.е с осигуряване на средства за живот на жалбоподателя. Това във всички случаи налага по – големи усилия с оглед своевременното приключване на производството от страна на съда.

Тъй като ролята на Инспектората е да дисциплинира органите на съдебната власт при проверките по Глава Трета „а” от ЗСВ ИВСС подхожда комплексно с оглед постигане на бързо правосъдие и

предотвратяване на плащания на обезщетения от страна на държавата за забавено правосъдие. Когато при проверките се установи, че е налице реално забавяне по делата, даващо основание да се смята, че може да доведе до изплащане на обезщетения от държавата ИВСС незабавно отправя препоръки за предприемане на съответните мерки до адм. ръководители на съответните органи на съдебната власт.

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:

АНА-КАРАИВАНОВА